

И ако буря се извий в тжмйте
 И факелжт угасне мй в ржцете,
 Сжрце си ще извадя из гжрдите
 Ще ви го дам из пжтя да ви свети;

[стр. 61 II].

Зова за мжст и отплата кжм тираните се омекчава и замества от любовта, която е неговата сжщност: нека любовта им свети по пжтя нагоре, кжм вжрховете, кжм свободната мисжл; изгряващата нова зора да посрещне като борец, пржв в борбата, камжк в зида, що се изгражда над собствените им трупове [„На горе“ — 62]. — Тоя последен зов — примирен и отпаднал — е последният изблйк на душевни сили. Ракитин знае, че желанието му да умре за другите е мечтано, сжрдцето му е вече праздно, и ако умре за другите това ще му бжде последнята награда от живота. [стр. 35]. Приживе неоценен, може би, след смжртта си ще бжде разбран и подирен [28 II]. И моли другарите си да изгорят трупа му и бурята да го пржсне по света: Защото знае, че ще се разнесе неговата мисжл, чрез която живота отново ще вжзкржсне [61 I]

Така идеята на новото време, която под вжншно вжздействие и чрез личните несгоди на поета, израства до пламен зов за борба и мжст, до вжрховно изжживяване на колективните страдания на тжлпите през един исторически момент, почва да се гжрчи и отпада под вжздействието на любовта, и да свжршва с примирени пожелания и сжчувствия. Сам поета ясно сжзнава, че преди, когато бил юноша, неговата муза [стр. 40], обкичена с венци цветя, му вджхвала песни, звжнливи като поток, и го потпяла в сжзерцание на своя собствен дух: тогава е изпята най-хубавата му песен. А после, в града, сред нужда и борби, песента му заплаква и потжва в тжлпите; и сега еква из ранената му душа песен черна и бунтовна. Ала и тая песен негли не е вечна: тя е само времен отзвук на сжбитията и общите страдания; и Ракитин се вржще вече кжм живителния извор на старите мотиви — природата, селото и любовта кжм родината.

* * *

Ида в тебе, земйо родна моя,
 Вржщам се аз в тебе от далеч
 С уморен и болен дух от боя,
 Гол и гладен и с претрошен меч,